

2018 (CEFR) Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Yeni Açıklamalar Metninde Okuma Becerisine Yönelik İncelemeler

Nilgün ÇELİK¹
Serdar BAŞUTKU²

Öz

Yabancı dil öğretimine yönelik hedeflerin ve sonuçların belirlenebilmesi için oluşturulan Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni'nin amacı (Common European Framework of Reference for Languages) dilin sosyal, eğitimsel ve profesyonel alanlarda kullanımına yönelik tanımlarının neler olabileceğini araştırıp ortaya koymaktır. Bu kapsamda “Çerçeve Metin” yabancı dil öğrenenlerin hedef dilde iletişim kurmada kullanabilmeleri için neleri hangi düzeyde bilmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde yapılandırmaktadır. Aynı zamanda bu metin, dil öğrenenlerin yaşam boyu ve öğrenim sürecinin her basamağında elde ettiği kazanımın ölçülmesi için gerekli düzey ve yeterlikleri, dil öğretiminin sınırlılıklarını, standartlarını ve imkânlarını belirleyen genel bir başvuru kaynağıdır. Yabancı dil öğretimi alanındaki esasları belirlemeye yönelik kaynak olma özelliğine sahip bu metin sayesinde Avrupa Konseyine mensup tüm vatandaşların sosyal uyum içinde, kültürlerarası etkileşimi yüksek ve çok dilli eğitimin tutarlı bir şekilde gerçekleşmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Bu çalışmada 2018 yılında yayımlanan “Çerçeve Metin”deki okuma becerisine yönelik düzenlemelerdeki kazanımlar incelenmiştir. Bu kazanımlar: üretken olmayan etkinliklerden biri olan okuma başlığı; genel okuma, yazışmaları okuma anlama, fikir sahibi olmak için okuma, bilgilenme ve kanıt bulma amaçlı okuma, yönergeleri okuma, boş zaman etkinliği olarak okuma şeklinde tespit edilmiştir. Çalışmada, “Çerçeve Metin”deki okuma becerilerine dayalı veriler incelenmiş, bu sayede okuma becerisini geliştirmeye yönelik yeni kazanımlar tespit edilmiştir. Çalışmanın bu yönüyle, hedef kitleye yönelik ders malzemesi geliştirecek olan dil öğreticilerine ve materyal geliştirme uzmanlarına destek olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okuma Becerisi, CEFR 2018, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, Yabancı Dil Öğretimi

1 MEB, İngilizce Öğretmeni, celiknilgun06@gmail.com, orcid.org/0000-0001-8745-327X.

2 Hitit Üniversitesi TÖMER, Öğr. Gör., serdarbasutku@hotmail.com, orcid.org/0000-0002-0969-8148.

Makale geliş tarihi: 02.01.2020

Makale kabul tarihi: 16.02.2020

Studies on Reading Skills in the New Descriptors Provisional Edition of 2018 Common European Framework of References for Languages

Abstract

The purpose of the Common European Framework of Reference for Languages, which was created to determine the goals and results for foreign language teaching, is to investigate and reveal what definitions of the language can be for the use of language in social, educational and professional fields. In this context, the “Framework” comprehensively structures what foreign language learners should know at what level in order to use them in communication in the target language. At the same time, this text is a general reference resource that determines the levels and competencies required to measure the life-long and attainment of language learners, the limitations, standards and possibilities of language teaching. Thanks to this framework, which is a resource for determining the principles in the field of foreign language teaching, it is aimed to ensure that all citizens of the Council of Europe are in social harmony, with high intercultural interaction and a coherent multilingual education.

In this study, the acquisitions in the regulations for reading skills in the “Framework” published in 2018 were examined. These acquisitions are: reading title which is one of the unproductive activities; general reading, reading comprehension of correspondence, reading to have an idea, reading for information and finding evidence, reading instructions, reading as a leisure activity. In the study, the data based on the reading skills in the “Framework” were analyzed, thus new acquisitions were determined for improving reading skills. With this aspect of the study, it is thought that it can support language trainers and material development experts who will develop course material for the target audience.

Keywords: *Reading Skills, CEFR 2018, Common European Framework of Reference for Languages Foreign Language Teaching*

GİRİŞ

Yabancı dil öğretimi, alfabe ve kelime öğretimiyle birlikte başlayan bir süreç olup dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin gelişimiyle devam eder. Yeni bir dil öğrenen birey o dile ait özgün yapıları da öğrenmek ve

kendisini bu doğrultuda geliştirmek ister. Dinleme ile başlayan dil öğretimi okuma becerisiyle devam eder. Dinleme ve okuma sürecinde öğrenici edilgen bir durumdadır. Bu süreçlerin ardından konuşma ve yazma bireyin dili etken olarak kullandığı üretime yöneliktir. Bu bağlamda dil öğretimin dinleme ve okuma; anlama, konuşma ve yazma; üretimsel beceriler olarak ele alınmaktadır. Literatürde dinleme ve okuma becerilerinin “alımlama” (Dilidüzgün, 2013: 259) ve “algılama” (Arslangilay, 2019: 55) becerileri olarak ele alındığı gözlemlenmiştir. “Alımlama” kelimesi Türkiye Bilim Terimleri sözlüğünde, “*yazılı, görüntülü ya da sesli bir iletinin, hedef kişi ya da kitlece kavranması. 2. bir sanat yapınının, tarihsel, kültürel bağlamda, alıcının beklentisiyle de ilgili olarak kavranması*”, olarak betimlenmiştir. Bir diğer kelime “algılama” ise “*uyaranların duyu organları aracılığıyla beyne iletilmesi, beyince tanınması ve değerlendirilmesi eylemi*” olarak tanımlanmıştır (TÜBA, 2020). Bu tanımlardan hareketle “alımlama” kavramının kökenini belirtmekte yarar vardır. Alımlama kavramı Latince “recipiere”den gelmekte ve “*karşılama, alma, bir eserin etkisi*” anlamlarında kullanılmaktadır. Edebiyat biliminde ise, edebiyatın okuyucu ya da dinleyici olarak, her türlü iletişimsel edinim biçimi anlamında kullanılmaktadır (Ekiz, 2007: 120). Alımlama işleminde, bir durumu, bir olayı veya bir nesnenin varlığını duyu organlarıyla kavramak ön plandadır. Ayrıca alımlama kavramının terim olarak sanat tarihi ve edebiyat alanında bir durumdan, bir metinden veya sanat eserinden esinlenme anlamında yaygın olarak kullanıldığı gözlemlenmiştir. Çerçeve metninde “reception” kavramı *alımlama*, olarak tercüme edilmişse de yukarıda bahse konu kavrama ilişkin tanımlardan yola çıkılarak bu çalışmada dinleme ve okuma beceri alanına yönelik tercüme edilen “*alımlama*” ve “*algılama*” kavramları yerine “*anlama*” kelimesinin kullanımı tercih edilmiştir.

Bir yabancı dilin öğretiminde amaç, içerik, yöntem ve süreç dil öğretim yaklaşımlarına göre belirlenir. Dil öğretim yaklaşım, yöntem ve teknikleri 1900’lü yıllardan günümüze kadar ala yazında yapılan çalışmalar ve uygulamalar sayesinde çeşitli değişimlere ve gelişmelere uğramıştır. “Dil öğretimi yaklaşımları davranışçı, bilişsel ve yapılandırıcı” olmak üzere üç ana grupta toplanmıştır (Güneş, 2011: 123). Bu yaklaşımların amaçları, temel görüşleri ve uygulama yöntemlerinde tarihsel süreç içinde önemli değişimler olmuştur. Özellikle 19. yüzyılın başlarında dil bilgisi, kelime ve kültür ile birlikte hedef dilin tarihinin, coğrafyasının öğretimine ağırlık verilirken bu durum 1950’li yıllarda değişmeye başlamıştır. Bireylerin

toplumda çeşitli rol ve görevleri yerine getiren “sosyal aktörler” olarak görülmesi dil öğretiminde iletişim kurma becerilerini ve dilin günlük yaşamda işlevsel olarak kullanılmasını ön plana çıkarmıştır. Yapılandırıcı yaklaşımın benimsediği dil ile birlikte zihinsel becerileri geliştirmeye yönelik görev temelli iletişimsel yaklaşım modeli “Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metninin” çıkış noktası olmuştur. Beacco’ya göre Çerçeve Metin’de beceri yaklaşımı, teknikleri öğretme yaklaşımı, iletişimsel yaklaşım ve etkinlik yaklaşımı kullanılmaktadır (Beacco’dan akt. Güneş, 2013: 42). Çerçeve Metnin çalışmaları ilk olarak Avrupa Konseyi Kültürel İşbirliği Komisyonu tarafından 1971 yılında, konsey üyesi ülkelerin birbirlerine daha da yakınlaşmasını ve ideal bir Avrupa Birliği’nin oluşmasını sağlamak amacıyla üye ülkelerin dillerini birbirlerine daha sistemli bir şekilde öğretilmesi için başlatılmıştır. Bu yüzden Avrupa Konseyi’ne üye ülkelerde dil öğretimi için referans oluşturan Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (CEFR) her ne kadar 2001 yılında yayımlanmış olsa da bu tarih öncesinde gerçekleştirilen birçok çalışmanın nihai sonucu olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Çerçeve metin 2001 yılında yayımlandığı şekliyle durağan ve değişmez bir şekilde de kalmamıştır. Yeni çalışmalar ve yeni yaklaşımlar ile birlikte değişmiş ve yenilenmiştir. Son olarak 2018 yılında yeni açıklamaları ile yayımlanan Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde birçok değişiklik ve yenilik yapılmıştır. Bunlar arasında birtakım yeterliklerin güncellenmesi, A1 öncesi seviyenin eklenmesi, arabuluculuk (mediation) kavramının genişletilmesi, fonolojik ve metodolojik yenilikler, işaret dili ve genç öğrencilere yönelik yeterliklerin tamamlayıcı bir metin olarak açıklanması söz konusu değişiklikler arasında öne çıkanlardandır. Bu yeniliklerden öne çıkanlar arasında göze çarpan diğer bir anlayış değişikliği de dört temel beceri alanı (konuşma, yazma, okuma ve dinleme) yerine dört temel iletişim becerisinin (arabuluculuk, anlama, üretim ve etkileşim) öne çıkarılması olmuştur.

Okuma, bu dört temel dil becerisi içinde kelime bilgisi ve dilbilgisi için bir edinim kaynağıdır. Okuma, “Bir yazıyı oluşturan simgesel imleri seslendirme ya da o imlerin belirttiği sözcükleri tanıyarak, tümcelerini kavrayarak içerdiği düşünceleri anlama, yorumlama” olarak tanımlanmaktadır (TÜBA, 2020). Okuma, yazar ile okuyucu arasında etkileşim gerektiren, aktif ve karmaşık bir süreçtir. Okuma anlama, metindeki kelimelerin seslendirilmesinden öte, bu kelimelerin oluşturduğu

anlamaların ve genel olarak da metnin bütününe verdiği mesajın okuyucu tarafından doğru bir şekilde anlaşılması esasına dayanmaktadır. Bu anlamda kelime bilgisi metni anlama düzeyini doğrudan etkilemektedir (Karatay, 2007: 146). Yabancı dil öğretim sürecinde yeni kelime, kelime grubu ve dilbilgisi konularının öğretimi, dil öğretiminin merkezini oluşturmaktadır. Günay (2003)'a göre ise okuma, dil merkezli bir anlama sürecidir. Dil merkezli anlamamanın iki temel becerisinden biri olan okuma, alıcının metin karşısında yaptığı düşünsel bir etkinliktir. Dar anlamda, yazılı bir metnin şifresini çözme, grafiksel olarak kodlanmış bir bildirinin kodunu çözmektir. Geniş anlamda ise, yazınsal bir metni yorumlamak anlamına gelmektedir (Günay, 2003: 9). Bu tanımlardan hareketle yabancı dil öğretiminde öğrenciler, “okuma becerilerini geliştirmek amacıyla aslında öğrendikleri yeni kelime ve yapılar aracılığıyla metindeki derin anlamı bulmaya çalışırlar” diyebiliriz (Kara, İpek ve Başutku, 2020: 5). Ancak, çoğu öğrenci metnin genel anlamından ziyade, yeni kelime ve yapıların anlamlarına, bunların ne olduklarına ne anlama geldiklerine odaklanır. Yukarıda belirtilen tanımlardan ve tespitlerden de anlaşılacağı üzere okuma görüldüğü kadar basit bir süreç değildir. “Okuma, hem karmaşık ve uzun bir süreç hem de sesli ve sessiz harfleri çözümlenmenin dışında bilgiyi veya duyguyu kavrama ve algılama sürecidir” (Şen ve Boylu, 2017: 224). Bu nedenle okuma sürecinin sonucunda anlama ulaşılması gerekmektedir. Aksi takdirde okuma değil seslendirme ve yüzeysel olarak harf kodlarının çözümlenmesi gerçekleşmiş olur. Hedef dili öğrenmek için çaba sarf edenler, bir yandan öğrendikleri dilin yapısal ve işlevsel yönlerini öğrenirken bir yandan da dilini öğrendikleri toplumun yaşam tarzını, dil ve düşünce dünyası ile kültürel kodlarını anlamaya çalışır. Bu kapsamda dört temel dil becerisini esas alan “*Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni*”nin genel amacı, yabancı dil öğretimi için oluşturulmak istenen müfredat programları ile dil öğretiminin gelişimini sağlayacak standartların belirlenmesine öncülük etmektir. Bu çalışmada Çerçeve Metnin belirlediği yaklaşım ve kuramlardan hareketle oluşturulan okuma becerisine yönelik tanımlar ve kazanımlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu açıdan okuma becerisine yönelik yeni tanım ve kazanımların yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde oluşturulacak yeni programlar için öğrencilere ve öğrencilere kaynaklık etmesi amaçlanmaktadır.

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (Common European Framework of Reference for Languages, CEFR), yabancı dili iletişim

kurmak ve dili öğrenirken gerekli olan dört becerinin gelişmesinde dil eğitimi için bir referans belgesi olarak tasarlanmıştır. Metin, planlama ve değerlendirmeye ilgili olarak son on yılın en önemli müfredat belgelerinden biri olarak tanımlanmıştır (Graves, 2008). CEFR, bağlama uygun eğitim hedeflerinin geliştirilmesinde bir kılavuz olarak becerilere yönelik tanımlayıcılarını kullanarak (Richards, 2013) çeşitli amaçlar belirler (North vd. 2018). Piccardo (2014)'ya göre, CEFR eylem odaklı yaklaşımın iletişimsel yaklaşımın ötesinde önemli bir gelişmeyi temsil etme şeklini açıklamaktadır. Aslında, CEFR, dört iletişimsel dil etkinliği ve stratejisi modeli önermek için geleneksel dört beceri modelinin (dinleme, okuma, konuşma, yazma) ötesine geçen yenilikçi bir tanımlama sunmaktadır; algılama (anlama), üretim, etkileşim ve arabuluculuk.

CEFR'in belirtilen amaçları (2008, 174):

- Farklı ülkelerdeki eğitim kurumları arasında işbirliğini teşvik etmek ve kolaylaştırmak;
- Dil yeterliklerinin karşılıklı tanınması için sağlam bir temel sağlamak;
- Öğrenenlerin, öğretmenlerin, kurs düzenleyenlerin, sınav yapanların ve eğitim yöneticilerinin işlerini koordine etmeye yardımcı olmaktır (CEFR: Bölüm 1.4).

CEFR (s.174), bireyleri “aile deneyimi ve öğrenme, tarih ve nesiller arasındaki temaslar yoluyla gerçekleştirebilecek olan iletişimsel, çok dilli ve çok kültürlü yeterliliğe sahip olacak şekilde okuma becerisini geliştirerek şekilde öğretimi amaçlamaktadır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, Çerçeve Metnin genel hedeflerine ulaşma da okumaya özel bir yer verdiği görülmüştür. Qiriazı (2018), “Çerçeve Metnin” başarılı şekilde uygulanması ve geliştirilmesi, hâlihazırda var olan okuma basamaklarına yönelik tanımların daha ayrıntılı bir biçimde açıklanmasına yönelik isteklere cevap verilmesi ve seviyelerin güçlendirilmesiyle gerçekleştirilebilir (Qiriazı'den akt. Arslangilay, 2019: 57). Böylece öğretici Çerçeve Metindeki okuma becerisine yönelik tanımlardan hareketle öğrencilerin okuma sürecini planlayıp öğrencinin seviyesine uygun dil öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini kullanabilir. Seviyelere göre farklı amaçlar için kullanılacak okuma modelleri belirlenip okuma metinleri seçilerek dil öğretimi gerçekleştirilebilir.

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (Common European

Framework of Reference for Languages, CEFR) 2001 yılında yayımlanmaya başladığından beri, dil öğrencileri, yabancı dil dersleri ve dil sınavları yönelik bir alt yapı hazırlayan, dil öğrenimini destekleyen bir kılavuzdur. Avrupa'daki iletişimin ve etkileşimin artması amacıyla 2018 yılında her bir dil becerisi alanında yeni eklemeler yapılmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde CEFR ile ilintili çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışmada 2018 (CEFR) Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metninde okuma becerisi incelenmiştir. 2018 yılında revize edilip kazanımlara yeni eklemeler yapılan Çerçeve Metindeki okuma becerisine yönelik yeni tanımların tespiti ve Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine kazandırılmasıyla ilgili çalışmaların sınırlı olması bakımından söz konusu araştırma amacı itibarıyla özgünlük taşımaktadır. Bu bakımdan okuma becerisine yönelik alan yazında yapılacak diğer çalışmalara da katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada elde edilen veriler, nitel araştırma tekniklerinden biri olan doküman incelemesi ile toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılacak konular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2006). İncelenecek konulara dair bilgileri içeren yazılı belgelerin analiz edilme süreci olan doküman incelemesi, var olan kayıt ya da belgelerin, veri kaynağı olarak sistemli incelenmesidir. Bu çalışmada CEFR 2018 yeni açıklamalar baskısındaki okuma becerisine yönelik tanımlar ve kazanımlar incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışma 2018 Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni'nde yer alan okuma kazanımları üzerine yapılmıştır. Hâlihazırda var olan programlar da (2001, 2013) incelenmiş ve eklenen yeni kazanımlar açıklanarak yorumlanmıştır.

Verilerin Analizi

Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni'nde yer alan ve araştırmayı ilgilendiren hedeflerde yer alan okuma başlığını ilgilendiren kazanımlar toplanarak ele alınmış, değerlendirilmiş ve eklenen kazanımlar tablolarda belirtilmiştir.

Bulgular

Anlama becerileri, okuma ve dinleme etkinliklerini içermektedir. Çerçeve Metne göre, okuma sadece bilgi toplama ya da anlama faaliyeti değildir, çünkü “dilini yaratıcı ve sanatsal kullanımları hem eğitim hem de kendi başına önemlidir” ve “sözlü ya da yazılı etkinlikler üretken, anlamaya yönelik, etkileşimli olabilirler (s.56). CEFR’ de belirtildiği gibi, bu tür aktiviteler arasında yaratıcı metinlerin (öyküler, tekerlemeler vb.) okunması, yazılı veya yazılı olmayan oyunların yapılması ve kısa öyküler, romanlar veya şiir gibi edebi metinlerin üretimi, anlama ve performansı yer alır (s. 56) . Bunu daha etkili etkinlikleri kullanarak, “muhtemelen ilk başta alıcı bir yetkinlik olarak farklı metin türlerinin, özellikle romanların okunması yoluyla bir süre boyunca ortaya çıkacaktır (s. 120). Yaratıcı ve sanatsal dil kullanımı için iletişimsel aktiviteler yoluyla okuma geliştirmek de önemlidir, çünkü bu tür aktiviteler “katılımcıların genellikle birkaç defa üretici ve alıcı olarak dönüşümlü oldukları” etkileşimli aktiviteler olarak görülmelidir (s. 57). Halka açık toplantılarda, derslerde, eğlencede, spor yorumlarında, sunumlarda konuşmalar yoluyla dinleyicilere hitap etme veya sadece yazılı bir metni yüksek sesle okuyarak okuma ile konuşma (özellikle sözlü üretim) ile kolayca entegre edilebilir (s. 58).

Okuma kategorileri, okuma amacı ile belirli işlevleri olan belirli türleri okumak arasında bir karışımdır. Okuma amacı açısından, uyum için okumak ile bilgi / tartışma için okumak arasında temel bir fark vardır. Doğru bir şekilde okuyup okumayacağınıza karar vermek için bölümleri hızlı bir şekilde ‘çapraz’ olarak okumak (gözden geçirme) ve belirli bir şeyi aramak için bir metne hızlıca bakmak (tarama) şeklinde belirtebiliriz.

Tablo 1: Genel Okuma

	OKUMA GENEL
C2	Yazılı tüm metinlerin çoğunu (soyut, yapısal olarak karmaşık ya da günlük konuşma dilini kapsayan edebî olan ya da olmayan metinler de dâhil) anlayabilir İnce üslup farklılıkları ve örtük anlamlar dâhil, geniş kapsamlı, uzun ve karmaşık metinleri anlayabilir

C1	Kendi uzmanlık alanı dışında olsa da, uzun ve karmaşık metinleri, zor bölümleri birkaç kere okuduğunda ayrıntılarıyla anlayabilir. *Yeniden okuma ve referans araçlarına erişiminin olması koşuluyla edebi yazılar, gazete veya dergi makaleleri dâhil olmak üzere akademik veya profesyonel yayınlardaki çok çeşitli metinleri anlayabilir
B2	Kendi kendine okuyabilir, okuduğu amaca yönelik ve metne uygun olarak okuma tarzını ve hızını ayarlayabilir, uygun başvuru kitaplarını seçerek kullanabilir. Okuma anlama için yeterli geniş bir sözcük dağarcığına sahip olsa da, nadir kullanılan deyimleri anlamakta zorluk çekebilir
B1	Kendi ilgi ve uzmanlık alanlarıyla ilgili konular üzerine okuduğu karmaşık olmayan teknik metinleri yeterli seviyede anlayabilir
A2	Günlük ya da mesleki dilde yaygın olan sözcükler kullanıldığında, alışlagelmiş somut konuları içeren kısa ve basit metinleri anlayabilir. Çok sık kullanılan sözcüklerden oluşan ve belli bölümleri bilinen uluslararası sözcükleri içeren kısa ve basit metinleri okuyup anlayabilir.
A1	Tanıdığı isimleri, sözcükleri ve basit deyimleri seçerek ve metni gerektiğinde tekrar tekrar okuyarak çok kısa ve basit metinleri okuyup anlayabilir.
A0	*Hazır yemek zincirindeki restoranların resimli menüsü veya çok bilindik sözcükler kullanılan resimli kitap gibi bağlamlardaki resimle birlikte sunulan bilindik sözcükleri tanıyabilir.

Yazışmaları okuma, hem kişisel hem de resmi yazışmaları okumayı kapsamaktadır. CEFR'e göre işlevselleştirilen temel kavramlar;

- mesajın uzunluğu ve karmaşıklığı veya basitliği;
- rutin bir format izleyip izlemediği bilgisinin somutluğu;
- hangi dilin standart, konuşma dili veya mecazi yapıda olduğu;
- konunun günlük, ilgi alanlarıyla ilgili veya uzmanlık seviyesinde olduğunu içermektedir.

Tablo 2: Yazışmaları Okuma Anlama

	Yazışmaları Okuma Anlama
C2	*Karmaşık bir konuda yazılan resmi yazışmaları anlayabilir.
C1	Arada bir sözlük kullanarak her tür yazışmayı anlayabilir. *Yeniden okuma için fırsatlar sunulması ve referans araçlara erişiminin olması koşuluyla, e-postalarda, tartışma forumlarında, bloglarda vb. açıkça ifade edilen tutum, duygu ve fikirleri anlayabilir. *Özel yazışmalarda argo, deyimsel ifadeler ve esprileri anlayabilir.
B2	Kendi ilgi alanını kapsayan yazışmaları okuyabilir ve ana fikri kolaylıkla anlayabilir *Kişisel bir e-postada veya bazı konuşma dilinin kullanıldığı yerlerde ifade edilenleri anlayabilir.
B1	*Daha az bilindik olan konularda resmi yazışmaları bir başkasına yönlendirecek kadar iyi anlayabilir. Bir mektup arkadaşıyla devamlı yazışabilmek için, kişisel mektuplardaki olay, duygu ve istekler hakkında yapılan betimlemeleri yeterince anlayabilir. *Olayları ve deneyimleri nispeten detaylı bir şekilde açıklayan kişisel mektupları, e-postaları veya ilanları anlayabilir. *Mesleki ilgi alanındaki standart resmi yazışma ve çevrimiçi yayınları anlayabilir.
A2	*Basit bir kişisel mektubu, e-postayı veya bilindik konularda (arkadaş ya da aile gibi)konuştuğunu ya da bu konulardaki soruları anlayabilir. Bilindik konuları içeren, standart ve sıradan mektup türlerini ve faksları (başvuru, sipariş ve sipariş teyitleri gibi) anlayabilir Kısa ve basit kişisel mektupları anlayabilir *Çok basit resmi e-postaları ve mektupları anlayabilir (örneğin, bir rezervasyonun onaylanması veya çevrimiçi satın alma).

A1	Kartpostallardaki kısa, basit mesajları anlayabilir *Sosyal medya veya e-posta yoluyla gönderilen kısa, basit mesajları anlayabilir (örneğin ne yapacağını, ne zaman ve nerede bulacağını).
A0	*Gün, saat ve yer hakkında bilgi veren davet edildiği etkinliği bir mektuptan, karttan veya e-postadan anlayabilir *Herhangi bir kısaltma olmaması koşuluyla, örneğin saat 4’de dönüş veya ‘Toplantı odasında’ gibi çok basit not ve kısa mesajlardaki zamanları ve yerleri tanıyabilir.

Fikir sahibi olmak için okuma; arama okuması, alaka düzeyini değerlendirmek için gözden geçirme, hızlı okuma ve tarama belirli bilgileri aramayı içerir. CEFR’e göre işlevselleştirilen temel kavramlar;

- ▶ metinlerin türü, bildiri, broşürlerden makale ve kitaplara;
- ▶ düzyazı metninden ziyade görseller olan metinlerden fiyat gibi somut bilgilerin seçilmesine yardımcı olanı seçme;
- ▶ önemli bilgilerin tanımlanması;
- ▶ düzyazı metninin alaka düzeyine göre taranmasını içermektedir.

Tablo 3: Fikir Sahibi Olmak İçin Okuma

Fikir Sahibi Olmak İçin Okuma	
C2	Tanımlayıcısı yoktur.
C1	Tanımlayıcısı yoktur.
B2	* Hem kendi alanında hem de ilgili alanlarda çeşitli kaynaklardan (makaleler, raporlar, web siteleri, kitaplar vb.) hızlıca tarama yapabilir ve belirli bölümlerin alaka düzeyini ve kullanılabilirliğini belirleyebilir. Uzun ve karmaşık metinleri hızlıca gözden geçirip önemli bilgileri bulabilir. Meslekle ilgili geniş kapsamlı konular hakkında haberlerin, makalelerin ve raporların içeriğini ve önemini hızlıca kavrayabilir ve daha ince okunmasının gerekip gerekmediğine karar verebilir.

B1	<p>Belirli bir görevle ilgili olarak istenilen bilgileri alabilmek amacıyla uzun metinleri gözden geçirebilir ve çeşitli metinlerden veya metin bölümlerinden çıkardığı bilgileri birleştirebilir.</p> <p>* Dergilerde, broşürlerde veya internette basit, gerçek metinleri tarayabilir, pratik kullanımda olabilecek bilgileri içeren bilgilerin neyle ilgili olduklarını belirleyebilir</p> <p>Mektup, bilgilendirme broşürü ve kısa resmi belgeler gibi basit günlük metinlerden önemli bilgileri bulabilir ve anlayabilir.</p> <p>* Gıda maddelerinin ve ilaçların üzerindeki etiketlerin içeriği ve kullanımı ile ilgili önemli bilgileri anlayabilir</p> <p>*Bir makalenin, raporun veya incelemenin gerekli konu üzerinde olup olmadığını değerlendirebilir.</p> <p>*Çok fazla kısaltma olmaması koşuluyla, gazetelerde veya dergilerde basit, açıkça hazırlanmış ilanlardaki önemli bilgileri anlayabilir.</p>
A2	<p>*Basit dilde yazılan pratik, somut, öngörülebilir metinler (örneğin seyahat rehber kitapları, tarifler) hakkında özel bilgi bulabilir.</p> <p>*Broşürlerde ve web sitelerinde (örn. Taşınabilir dijital cihazlar, kameralar, vb.) eşyaların kısa ve basit açıklamalarında ana bilgileri anlayabilir.</p> <p>Reklam, broşür yemek listesi, kaynakça ve saat tarifi gibi basit günlük metinlerde somut, tahmin edilebilir bilgileri bulabilir.</p> <p>Şehir planı veya dizin gibi listelerde belli başlı bilgileri bulabilir ve telefon rehberinden bir usta aramak gibi istenen bilgileri çıkarabilir.</p> <p>Sokak, lokantada tren istasyonu veya iş yeri gibi kamuya açık yerlerde yol göstergeleri, tanzim işaretleri, tehlike işaretleri gibi gerekli işaret ve tabelaları anlayabilir.</p>

A1	<p>Günlük durumlarla ilgili bilindik isim, sözcük ve çok temel deyimleri basit iletilerde tanıyabilir.</p> <p>*Mağaza bilgilerini (hangi bölümlerin açık olduğu hakkında bilgi) ve yol tariflerini (örneğin asansörleri nerede bulacağınızı) anlayabilir.</p> <p>*Temel otel bilgilerini anlayabilir, örn. yemeklerin servis edildiği zaman gibi.</p> <p>*Reklamlarda basit, önemli bilgileri, broşürlerde özel etkinlik programlarını (örneğin, teklif edilenler, maliyetler, etkinlik tarihi ve yeri, kalkış saatleri vb.) bulabilir ve anlayabilir.</p>
A0	<p>* Otopark, İstasyon, Yemek odası, Sigara içilmez vb. basit günlük işaretleri anlayabilir.</p> <p>* Poster, broşür ve ilanlarda yer alan, yer, saat ve fiyatlar hakkında bilgi bulabilir.</p>

Bilgi ve kanıt bulma için okuma, ayrıntılı okuma, kişinin eldeki bir amaç için uygun olduğuna karar verdiği bir metnin dikkatle incelenmesini içermektedir. Genellikle çalışma ve profesyonel yaşam ile ilgilidir. CEFR'e göre işlevselleştirilen temel kavramlar;

- ▶ basit, kısa resimli bilgilendirici materyalden karmaşık raporlara ve makalelere kadar metin türleri;
- ▶ kişisel ilgi duyduğunuz günlük konulardan ilgi alanı dışındaki konulara kadar metinlerin konusu;
- ▶ içerik hakkında fikir sahibi olmaktan, daha önemli noktaları ve sonuçları anlamaya kadar anlama derinliğini içermektedir.

Tablo 4: Bilgilenme ve kanıt bulma amaçlı okuma

	Bilgilenme ve kanıt bulma amaçlı okuma
C2	*Karmaşık bir raporun veya uzmanlık alanı dışında olan bir makalenin ince noktalarını ve sonuçlarını anlayabilir.

C1	<p>Toplumsal hayat, iş hayatı ya da eğitim hayatında karşılaşılan geniş çapta, uzun, karmaşık metinleri anlayabilir ve doğrudan ya da ortak ifade edilen yaklaşım ve görüşlerin ince anlam farklılıklarını da kavrayabilir.</p> <p>* Zor bölümleri yeniden okuduğunda, kendi uzmanlık alanıyla ilgili olsun ya da olmasın, ayrıntılı, karmaşık metinleri anlayabilir.</p>
B2	<p>Kendi uzmanlık alanına ilişkin, uzmanlara yönelik üst düzey kaynaklardan bilgi, düşünce ve görüşleri alabilir.</p> <p>Kullanılan terimleri iyi anlayıp anlamadığını kontrol etmek için arada bir sözlük kullansa bile, kendi uzmanlık alanının dışındaki teknik makaleleri okuyup anlayabilir.</p> <p>Yazanların belirli bir tutumu ya da görüş noktasını savunduğu, günlük soruları ele alan makale ve raporları okuyup anlayabilir.</p> <p>* Bir metnin olgusal bilgi sağladığını ve okuyucuyu bir şey hakkında ikna etmeye çalıştığını anlayabilir</p> <p>* Karşıt argümanlar, problem çözme sunumu ve neden-sonuç ilişkileri gibi söylemsel metinlerdeki farklı yapıları tanıyabilir.</p>
B1	<p>*İlgi alanları veya çalışmaları ile ilgili konularda basit, olgusal metinleri anlayabilir.</p> <p>*İnsanların kendi bakış açılarını içeren (örneğin çevrimiçi tartışma forumuna veya okuyucuların editöre yazdığı mektuplara eleştirel katkılar) bilindik ya da mevcut ilgi alanlarına ilişkin kısa metinleri anlayabilirler.</p> <p>Anlaşılır şekilde yazılmış, gerekçelerle donatılmış metinlerin en önemli sonuçlarını algılayabilir.</p> <p>Ayrıntılarıyla olmasa bile, işlediği konudaki görüş acısını kavrayabilir.</p> <p>Alışıl gelmiş konuları içeren karmaşık olmayan gazete makalelerini ana noktalarıyla kavrayabilir</p> <p>*Yeniden okuma fırsatı olduğunda, bilindik ilgi alanlarına rastladığında çoğu olgusal bilgiyi, anlayabilir.</p> <p>*Sergi ve müzelerdeki açıklayıcı notlarda ana noktaları anlayabilir.</p>

A2	<p>Olayların yazıldığı mektup, broşür ya da gazete makalesi gibi basit yazılı materyallerden belli başlı bilgileri bulabilir.</p> <p>*İçerikler bilindik ve öngörülebilir olduğunda bildik bir etkinlik türü hakkında bir haber raporunun genel özetini takip edebilir.</p> <p>*Kısa gazete raporlarında, isimlerin ve unvanların önemli bir rol oynadığı ve metnin anlamını desteklediği basit makalelerde ana bilgileri toplayabilir.</p> <p>*Gündelik konularla ilgili kısa metinlerin ana noktalarını (örn. Yaşam tarzı, hobiler, spor, hava durumu) anlayabilir.</p> <p>*Basit dilde yazıldığında insanları, yerleri, gündelik hayatı ve kültürü tanımlayan metinleri anlayabilir.</p> <p>*Resimli broşürlerde ve haritalarda verilen bilgileri anlayabilir, örn. Bir şehrin veya bölgenin başlıca turistik yerleri.</p> <p>*Kişisel ilgi alanları (örneğin spor, ünlüler) hakkındaki kısa haberlerde ana noktaları anlayabilir.</p> <p>*Basit bir dilde yazılması ve öngörülemeyen detay içermediğinde kendi alanı içinde kısa bir olgusal anlatımı veya raporu anlayabilir.</p> <p>*İnsanların kişisel bir reklamda veya postada kendileri hakkında söylediklerinin çoğunu ve diğer insanların neyi sevdiğini söylediklerinde anlayabilir.</p>
A1	<p>Özellikle görsel destek içeren, basit bilgi kaynaklarının ve kısa, basit betimlemelerin içeriği hakkında fikir sahibi olabilir.</p> <p>* Basit kelimelerle yazılmış ve resimlerle desteklenen, kişisel ilgi alanlarına ilişkin kısa metinleri (örn. Spor, müzik, seyahat ya da hikâye vb. İle ilgili haber yazıları) anlayabilir.</p>
A0	<p>Hazır yemek zincirindeki restoranların resimli menüsü veya basit ve sık kullanılan sözcüklerle yazılmış resimli bir hikâye gibi bilindik sözcük ve resimlerden oluşan en basit bilgilendirme amaçlı metni anlayabilir.</p>

Yönergeleri okuma bilgi için özel bir okuma şeklidir. CEFR'e göre işlevselleştirilen temel kavramlar;

- ▶ basit bildirimler ve basit talimatlar üzerindeki rutin yasaklardan, muhtemelen kendi uzmanlık alanı dışında, tanıdık olmayan bir şey hakkında ayrıntılı koşullara ve karmaşık talimatlara kadar, talimatların konusu;
- ▶ bağlamsallaşma ve aşinalık derecesi;
- ▶ basit kelimelerden metindeki ayrıntılı ve uzun karmaşık talimatları içermektedir.

Tablo 5: Yönergeleri Okuma

	Yönergeleri okuma
C2	Tanımlayıcısı yoktur
C1	Zor kısımlarını birkaç kere okuma imkânına sahipse, kendi uzmanlık alanının dışında olsa da yeni cihazlara ya da yeni işlemlere ait uzun ve karmaşık talimatları ayrıntılarıyla anlayabilir
B2	Kendi uzmanlık alanından uzun ve karmaşık kullanım kılavuzlarını ve ayrıntılı kural ya da tehlike uyarılarının zor bölümlerini birkaç kere okuma imkânına sahip olduğunda anlayabilir.
B1	*Yönerge ve prosedürleri, örneğin bir kılavuzda, söz konusu süreç veya ürün türüne aşina olması koşuluyla, sürekli bir metin biçiminde anlayabilir. Bir cihazı kullanmak için gerekli karmaşık olmayan, anlaşılır bir anlatımla yazılmış kullanım kılavuzlarını anlayabilir. *Ambalaj üzerinde verilen basit talimatları takip edebilir, örn. pişirme talimatları. *Toplu taşıma araçlarında veya elektrikli ekipmanların kullanım kılavuzlarındaki en kısa güvenlik talimatlarını anlayabilir.

A2	<p>Tehlike kuralları gibi basit bir dille yazılmış kuralları anlayabilir.</p> <p>*Adım adım gösterilen kısa yazılı talimatları anlayabilir (ör. Yeni teknolojiyi kurmak için).</p> <p>* sürekli metin içinde yazılmadıkça, resimli ve basit, kısa talimatları anlayabilir.</p> <p>*Basit bir şekilde ifade edilen ilaç etiketleri üzerindeki talimatları anlayabilir. “Yemeklerden önce alın” veya “Sürüş sırasında kullanmayın”</p> <p>*en önemli adımları gösteren resimler varsa, basit bir yemek tarifini takip edebilir</p> <p>Halka açık telefonlar gibi, günlük yaşamda kullanılan cihazlara ait basit kullanım kurallarını anlayabilir.</p>
A1	<p>Kısa, basit yazılı yönergeleri (örneğin, X’ten Y’ye gitmek) izleyebilir.</p>
A0	<p>Çok kısa, basit, ‘Park yasağı’, ‘Yiyecek ve içecek tüketmek yasaktır’ gibi bilindik, gündelik bağlamlarda kullanılan yönergeleri anlayabilir.</p>

Boş zaman etkinliği olarak, yaratıcı metinler, farklı edebiyat biçimleri, dergi ve gazete makaleleri, bloglar ve biyografileri okumaktır. CEFR’e göre işlevselleştirilen temel kavramlar;

- ▶ uzunluk, metin çeşitliliği ve örnekleme olup olmadığı;
- ▶ insanların ve yerlerin basit tanımlarından farklı anlatı türlerine, farklı türlerdeki çağdaş ve klasik yazılara kadar metin türleri;
- ▶ gündelik konulardan (örneğin hobiler, spor, boş zaman etkinlikleri, hayvanlar), somut durumlardan çok çeşitli soyut ve edebi konulara kadar;
- ▶ basitten biçimsel olarak karmaşık olana;
- ▶ okuma kolaylığı: görüntülerin yardımıyla tahmin etmekten, bağımsız şekilde okumaya;
- ▶ örtülü anlamın yanı sıra açık anlamı anlamayı içermektedir. Tablo 6’da Boş Zaman Etkinliği Olarak Okuma başlığı altında seviyeler göre temel kavramlar incelenebilir.

Tablo 6: Boş Zaman Etkinliği Olarak Okuma

***	Boş zaman etkinliği olarak okuma
C2	Farklı türlerde klasik, edebi ve edebi olmayan yazıları içeren yazılı dilin örtük anlamını ve dolaylı anlamını anlayarak okuyabilir
C1	Belirli bölümleri tekrar okuyabilmesi ve yardımcı araçları kullanabilmesi koşuluyla, çeşitli edebi metinleri okuyabilir ve değerlendirebilir. Çağdaş edebi metinleri ve kurgusal olmayan düzyazıyı çok az zorlukla okuyabilir, örtük anlamlarını değerlendirebilir
B2	Yardımcı kaynakları seçerek farklı metinlere (örneğin, dergiler, daha basit romanlar, tarih kitapları, biyografiler, seyahat rehberleri, şarkı sözleri, şiirler) okuma tarzını ve hızını uyarlayarak zevk almak için okuyabilir Sözlük kullanarak güçlü, anlatısal bir konusu olan yalın bir dilde yazılmış romanları okuyabilir
B1	Daha geniş bir okuyucu kitlesi için yazılmış gazete / dergi, film, kitap, konser açıklamalarını okuyabilir ve ana noktaları anlayabilir. Basit dil ve üslupla yazılmış basit şiirleri ve şarkı sözlerini anlayabilir. Hikâyelerde yerleri, olayları, açıkça ifade edilen duyguları ve bakış açılarını ve günlük dilde yazılan rehber ve dergi makalelerini anlayabilir Bir yolculuğun aktivitelerini, kişinin yaptığı deneyimleri ve keşifleri anlatan bir seyahat günlüğünü anlayabiliyor. Düzenli sözlük ve günlük bir dil kullanıldığında hikâyenin konularını, net bir doğrusal hikâye ile basit bir roman ve çizgi romanı anlayabilir

A2	<p>Günlük dilde yazılan bilindik, somut durumları içeren kısa, basit öyküleri ve çizgi romanları okuduğunda yeterince anlayabilir.</p> <p>Kısa dergi raporlarında ya da somut gündelik konuları ele alan el ilanları girişlerde ana noktaları anlayabilir.(örneğin hobiler, spor, boş zaman etkinlikleri, hayvanlar).</p> <p>Basit kelimelerle yazılan bir kişinin hayatındaki kısa anlatıları ve açıklamaları anlayabilir.</p> <p>Bir fotoğraf hikâyesinde neler olduğunu anlayabilir (örneğin bir yaşam tarzı dergisinde) ve karakterlerin neye benzediğine dair bir izlenim oluşturabilir.</p> <p>Bir kişinin kısa bir tanımında verilen bilgilerin çoğunu anlayabilir (ör. ünlü biri).</p> <p>Basit bir dilde açıkça yazılması şartıyla, (örn. Oscar) kısa bir makalede öngörülebilir bir olayın ana noktasını anlayabilir.</p>
A1	<p>Basit sözcüklerle yazılmış günlük etkinliklerle ilgili resimli kısa anlatıları anlayabilir.</p> <p>Resimli öykülerdeki kısa metinleri, resimlerin içeriği önemli ölçüde tahmin etmeye yardımcı olması koşuluyla, ana çizgileriyle anlayabilir</p>
A0	<p>Tanımlayıcısı yoktur</p>

Edebi eserleri okumanın anlama yönü, “Boş zaman etkinliği olarak okuma” için yeni çerçeve metinde ele alınmıştır. Yaratıcı metinler, özellikle edebi metinler, kültürlerarası eğitimde, özellikle orta öğretim düzeyinde önemli bir işleve sahiptir. North ve Piccardo (2019)’ya göre edebiyat eğitimde değerlidir çünkü iç ve dış dünyalar arasında aracılık eder, perspektifi genişletir ve diğer deneyimlere, diğer kültürlere bir pencere açar.

Sonuç ve Öneriler

İletişim, bireylerin karşılıklı etkileşimidir. Bu etkileşim belirli bir toplum içinde olabileceği gibi farklı toplumlar ve farklı kültüre sahip bireyler arasında da olabilmektedir. Küreselleşen bir dünyada iletişimin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Bu durum aynı zamanda ülkelerin yabancı dil öğretimine bakışının ve bu yöndeki politikalarının değişmesini de sağlamıştır. Avrupa Birliği’ne üye ülkelerin sayısının fazlaşması, bu

ülkelerin ortak bir dil ve yazı sistemine sahip olmamaları, farklı kültürleri barındırmaları ülkeler arası iletişim güçlüklerine sebep olmaktadır. Ülkelerarası iletişim engellerin önüne geçmek ve bireylerin içinde buldukları topluma uyumunu kolaylaştırmak için “Çerçeve Metin” dil öğretimi açısından yol gösterici ve ortak zemin sağlayan bir kaynak haline gelmektedir. Bu amaçla Avrupa’daki dil çeşitliliğini sürdürmeyi, kültürel etkileşimi artırmayı, Avrupa’da yaşayan insanların sosyal ve kültürel olarak iç içe geçen geniş bir topluluk oluşturulması hedeflenmektedir. Bu hedefin gerçekleşmesi için Avrupa Konseyi, yabancı dil öğretiminde yeni bir yol açan Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (CEFR) bireyleri toplum içindeki iletişimsel becerilerini yerine getirmeye çalışan birer “sosyal aktör” olarak ele almaktadır. Bu bağlamda Çerçeve Metin, bireylerin içinde buldukları toplumun bir parçası olarak kültürel yaşama uyum sağlayıp iletişim becerisini artırarak hayat boyu öğrenmeyi geliştirmeyi hedeflemektedir.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni 2001 yılında yayımlanmış ve zaman içinde geliştirilerek metinde bazı güncelleme ve eklemeler yapılmıştır. Bu değişiklikler, 2018 yılında Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment Companion Volume With New Descriptors Provisional Edition adıyla 2001’deki metne ek olarak yayımlanmıştır. Ek metin incelendiğinde alımlama, üretim ve etkileşim alanlarındaki tüm etkinlikler için tanımlayıcı ölçütlerin güncellendiği görülmektedir. Bu bölüme, etkileşim alanındaki etkinlikler için “çevrim içi” kavramı eklenmiş ve bu kavrama dair tanımlayıcı ölçütler belirlenmiştir. Buna ek olarak “aracılık” alanındaki metin, kavram ve iletişim etkinlikleri için 2001’de yayımlanan metinden farklı olarak ölçütler tanımlanmıştır. Yeterlikler düzeyinde ise iletişimsel dil yetisi bölümündeki dilsel ve edimbilimsel yeterlikler güncellenmiş ve dilsel yeterliklere sesbilim eklenerek tanımlayıcı ölçütler hazırlanmıştır. Çok dillilik ve çok kültürlülük ile ilgili tanımlayıcı yeni ölçütler eklenmiştir. Ayrıca önceki metinde A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 olmak üzere altı dil seviyesi belirlenirken ek metinde yedinci bir dil seviyesi olarak “A1 Öncesi” tanımlanmıştır.

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (Common European Framework of Reference for Languages, CEFR) 2001 yılında yayımlanmaya başladığından beri, dil öğrencileri, yabancı dil dersleri ve

dil sınavları yönelik bir alt yapı hazırlayan, dil öğrenimini destekleyen bir kılavuzdur. Avrupa'daki iletişimin ve etkileşimin artması amacıyla 2018 yılında her bir dil becerisi alanında yeni eklemeler yapılmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde CEFR ile ilintili çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışmada 2018 (CEFR) Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metninde okuma becerisi incelenmiştir.

Alan yazın incelendiğinde bu çalışma ile ilintili olarak Tanrikulu ve Şihanlioğlu (2019), Fişekçioğlu (2019), Erdem vd. (2015), Sarıbaş (2014), Coşkun vd. (2011), Kara (2011), İşısağ ve Demirel (2010), Deniz ve Uysal (2010) Can (2007), Demirel (2004) gibi Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi ve CEFR ile ilgili sınırlı sayıda çalışma karşımıza çıkmaktadır. CEFR'in 2018 yılında güncellediği ve yeni açıklamaların dahil edildiği bu çalışmada okuma becerisi daha önceki baskılarıyla karşılaştırılarak ele alınmıştır. Bu çalışmada, daha önce yapılan çalışmalardan farklı olarak henüz Türkçe çevirisi yapılmamış olan CEFR 2018 Yeni Açıklamalar Baskısında okuma becerisi incelenmiştir. CEFR 2018 Yeni Açıklamalar Baskısında okuma becerisi, bir önceki baskılarda yer alan okuma becerisine dair kazanımlarla birlikte yeni ve eski kazanımlar karşılaştırılmıştır.

2018 CEFR, okuma becerisini “anlama etkinlikleri” alt başlığında vermektedir. Anlama etkinlikleri, “dinleme ve okuma” olarak iki gruba ayrılmaktadır. 2018 CEFR’de okuma becerisi; yazışmaları okuma anlama, fikir sahibi olmak için okuma, bilgilenme ve kanıt bulma amaçlı okuma, yönergeleri okuma, boş zaman etkinliği olarak okuma şeklinde beş kategoriye ayrılmaktadır. 2018 CEFR’de önceki basımdan farklı olarak C2’den A1’e kadar olan dil dil düzeylerine (Pre-A1/A0) basamağı eklenmiş olup çoğunlukla tanımlayıcısı bulunmamaktadır. Farklı beceriler için belirtilen kazanımlarda, bazı düzeylerde yeni bir kazanım eklenmemiş, bazı düzeylerde eski kazanımlar tamamen kaldırılmış ve bazı düzeylerde de eski kazanımlara yeni kazanımlar eklenip beraber sunulmuştur. Eklenen yeni kazanımların yanında yer alan çoğu kazanımlar varlığını sürdürmektedir.

Çerçeve Metni’nin 2018 baskısında, “*genel okuma bölümünde*” bir değişiklik söz konusu değildir sadece A0 düzeyi eklenmiştir. A1’den C2’ye kadar olan düzeylerde herhangi bir değişiklik yapılmamış olup söz konusu düzeyler için belirlenen kazanımlar aynı kalmıştır.

Yazışmaları Okuma Anlama: C2, B1, A2 bölümlerine yeni açıklamalar

yer alırken diğer bölümlerde olduğu gibi A0 eklenmiştir.

Fikir Sahibi olmak için Okuma: C2 ve C1 düzeyinde tanımlayıcı bulunmamaktadır. B2, B1, A2 ve A1 düzeylerinde yeni açıklamalar yer alırken diğer bölümlerde olduğu gibi A0 eklenmiştir.

Bilgilenme ve kanıt bulma amaçlı okuma: Bu bölümde C2 seviyesi tamamen değiştirilmiş, C1, B2, B1, A2, A1 seviyelerine yeni açıklamalar yer alırken diğer bölümlerde olduğu gibi A0 eklenmiştir.

Yönergeleri Okuma: Bu bölümünde C2 seviyesinde tanımlayıcı bulunmamaktadır. C1 ve B2 değişmemiştir. B1, A2 ve A1 düzeylerinde yeni açıklamalar yer alırken diğer bölümlerde olduğu gibi A0 eklenmiştir.

Boş Zaman Etkinliği Olarak Okuma kategorisi tamamen yeni bir bölümdür.

Okuma amacı ile belirli işlemlere sahip metin türlerin okunması hedeflenmektedir. Okuma amacı açısından, yönelim için okuma ile bilgi / kanıt bulma için okuma arasında temel bir fark vardır. Yönelim için okuma bazen “anahtar terimlerini arayarak okuma” olarak adlandırılır ve esas olarak, düzgün bir şekilde (metnin bölümlerinin) okunup okunmayacağına karar vermek için bir metni hızlı bir şekilde “çapraz olarak” okumak ve metinde belirli bir şeyi aramak, “tarama yapmak” şeklinde okumaktır.

Bilgi için okumak, otobüs veya tren seferlerini okuma biçimidir, ancak bazen metinde özel bir şey aramak için de okumaktır. O zaman bilgi / kanıt bulma için okuma ile boş zaman etkinliği olarak okuma arasında temel bir fark vardır. İkincisi, kurgu olmayan şeyleri de içerebilir. Ayrıca dergileri ve gazeteleri, blogları, biyografileri vb. ve kişinin çıkarlarına bağlı olarak başkalarının yalnızca iş veya çalışma amacıyla okuyabileceği metinleri bile kapsamaktadır.

Çerçeve Metne göre, okuma salt bir bilgi toplama veya kavrama faaliyeti değildir, çünkü “*dilin yaratıcı ve sanatsal kullanımları hem eğitim açısından hem de kendi başına önemlidir*” (2018, 56).

Çerçeve Metninde belirtildiği gibi, bu tür etkinlikler arasında yaratıcı metinler (öyküler, tekerlemeler, vb.) okumak ve kısa öyküler, romanlar veya şiir gibi edebi metinlerin üretimi, alımlaması yer alır (s. 56). Bu daha çok “*farklı metin türlerinin, özellikle romanların ilk bakışta alıcı bir yeterlilik olarak okunması yoluyla bir süre sonra ortaya çıkacaktır*” (s. 120).

Dilin yaratıcı ve sanatsal kullanımının önemine benzer şekilde, iletişim aktiviteleri yoluyla okumayı geliştirmekte önemlidir, çünkü bu tür aktiviteler, “katılımcıların üretici ve alıcı olarak “ interaktif aktiviteler olarak görülmelidir (s. 57).

Okuma, konuşma ile (özellikle sözlü üretim), izleyicilere halka açık toplantılarda, konferanslarda, eğlencelerde, spor yorumlarında, sunumlarda veya sadece yazılı bir metni yüksek sesle okuyarak yapılan konuşmalar (s. 58) gibi etkinlikler aracılığıyla kolayca bütünleştirilebilir.

Bunlar, elbette, genel alıştırmalar için okuma, detaylı anlama veya çıkarımlar, bilgi ve öz için okuma, talimatları okuma ve takip etme ve boş zaman aktivitesi için okuma gibi daha geleneksel okuma aktivitelerine kıyasla nispeten yeni aktivitelerdir. CEFR farklı farklı kültürlerden olan kişilerin ortak anlama ve anlaşma seviyelerini en üst düzeye çıkaracak bir program oluşturmayı hedeflemiştir. Bu yüzden Yabancı dil öğretiminde kullanılan dil öğretim materyallerin CEFR’deki kazanımların dikkate alınarak hazırlanması dil öğretimi açısından ortaklıkların oluşmasına zemin hazırlayabilir. Bu çalışma, CEFR için kullanılan yöntemlere dayanan yeni yaklaşımlar ve okuma sürecine ilişkin bilgi vermeyi amaçlamıştır. Bu güncel yayın da dâhil olmak üzere bu çeşitli girişimler, okuyucuları müfredat planlama, görev tasarımı ve öğretmen değerlendirmesi ile ilgili yeni ve güncellenmiş tanımlayıcıları araştırmaya ve denemeye teşvik etmektedir. Böylece dil öğretiminde kapsayıcı, eylem odaklı, çok dilli ve kültürlerarası dil eğitiminin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yapılacak olan çalışmaların da CEFR ile uyumlu olması bu nedenle büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni doğrultusunda hazırlanan kazanımlar ve bu kazanımlara yönelik hazırlanacak etkinliklere rehberlik etmesi amacıyla yapılmıştır. Bu bakımdan CEFR 2018 yeni açıklamalar baskısından yararlanarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde okuma becerisine yönelik hazırlanacak metinlerde yeni tanımlarında dikkate alınabilir.

KAYNAKÇA

- [1] Aslangilay, S. (2019). Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi ve tamamlayıcı kitap. Ü. Şen (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (41-63). Ankara: Pegem Akademi.
- [2] Can, T. (2007). *Avrupa dilleri için ortak başvuru metni nedir? Hangi amaçla yazılmıştır?* <http://www.ingilish.com/CEF.htm>.
- [3] CEFR (2018). *Common european framework of reference for languages: learning, teaching, assessment companion volume with new descriptors*, Council of Europe.
- [4] Coşkun, O. vd. (2011). OBM çerçevesinde yapılacak Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi çalışmalarında düzey içeriklerinde ortaklık. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi I. Uluslararası Türkçe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, Ankara.
- [5] Demirel, Ö. (2004). *Yabancı Dil Öğretimi, Dil Pasaportu, Dil Biyografisi, Dil Dosyası*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- [6] Deniz, K. & Uysal, B. (2010). Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metni ve yurt dışındaki Türk çocukları için Türkçe ve Türk kültürü öğretim programı. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi (TÜBAR)*, Bahar, Sayı: 27, 239 -261
- [7] Dilidüzgün, Ş. (2013). Dinleme eğitimi. M. Durmuş, A. Okur (Ed.), *Yabancılar Türkçe Öğretimi* (259-276). Ankara: Grafiker Yayınları.
- [8] Ekiz, T. (2007). Alımlama Estetiği Mi Metinlerarasılık Mı? *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 47, 2 (2007) 119-127
- [9] Erdem, M. D., Gün, M., Şengül, M. ve Şimşek, R. (2015). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Okuma Metinlerinin Öğretim Elemanlarınca Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve İşlevsel Metin Özellikleri Kapsamında 141 Değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10 (3), 455-476.
- [10] Fişekçioğlu, A. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Ölçütlerine Göre Türk Kültürü Tanımlayıcılarının Oluşturulması: B1 Dil Düzeyi Model Önerisi. *Motif*

Akademi Halk Bilim Dergisi, 2019, Cilt 12, Sayı 27.

- [11] Graves, K. (2008). The Language Curriculum: A social contextual perspective. *Language Teaching* 41: 2, 147-181
- [12] Günay, D. (2003). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları
- [13] Güneş, F. (2011). Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Cilt/Volume: 8 Sayı/Issue: 15, s. 123-148
- [14] Güneş, F. (2013). Dil öğretimi ve temel dil yaklaşımları. M. Durmuş, A. Okur (Ed.), *yabancılara Türkçe öğretimi* (37-54). Ankara: Grafiker Yayınları.
- [15] Kara, M. (2011). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğrenen Yabancılara A1-A2 Seviyesinde Türkçe Öğretim Programı Örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 3 (3), 157-195
- [16] Kara, M. & İpek, S. & Başutku, S. (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde B2 Düzeyindeki Deyimlerin Öğretimine Yönelik Bir İzlençe Örneği. *ULUTURKAD 2020*, Cilt 5, Sayı 1.
- [17] İşisağ, K. U. & Demirel, Ö. (2010). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin Konuşma Becerisinin Gelişiminde Kullanılması. *Eğitim ve Bilim*, Cilt 35, Sayı 156
- [18] OECD (2013). *PISA 2012 Assessment and analytical framework: mathematics, reading, science, problemsolving and financial literacy*. Retrieved February 25, 2013 <http://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/PISA> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 20.11.220)
- [19] Recommendation CM/Rec.(2008).7 of the committee of ministers to member states on the use of the council of europe's common european framework of reference for languages (CEFR) and the promotion of plurilingualism.
- [20] North, B., Angelova, M., Jarocz, E., & Rossner, R. (2018): *Language Course Planning*. Oxford: Oxford University Press.
- [21] North, B ve Piccardo, E. (2019) Developing new CEFR descriptor scales and expanding the existing ones: constructs, approaches and methodologies. *Zeitschrift für Fremdsprachenforschung*, 30-2, 143-161.

- [22] Piccardo, E. (2014): *From Communicative To Action-Oriented: A Research Pathway*, https://transformingfsl.ca/wpcontent/uploads/2015/12/TAGGED_DOCUMENT_CSC605_Research_Guide_English_01.pdf, 08.05.2019].
- [23] Richards, J. C. (2013): Curriculum Approaches in Language Teaching: Forward, central and backwards design. *RELC Journal 44: 1*, 5-33.
- [24] Sarıbaş, M. (2014). *Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine Göre Yabancılara Türkçe Öğretiminde A1-A2-B1-B2 Seviyesinde Okuma Etkinlikleri ve Örnekler*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [25] Şen, Ü ve Boylu, E. (2017). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğretenlerin Üstbilişsel Okuma Stratejilerini Kullandırma Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 60, Aralık 2017, s. 223-239.
- [26] Tanrıku, L.ve Şihanlıoğlu, Ö. (2019). 2018 (CEFR) Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Yeni Açıklamalar Metninde Konuşma Becerisinin İncelenmesi. *International Journal Of Languages' Education And Teaching*, S.7,C.4,s.212-224.
- [27] The Council of Europe. (2017). *Learning, Teaching, Assessment Companion Volume With New Descriptors*. Provisional Edition September.
- [28] Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü (2020). *Teknoloji*. <http://www.tubaterim.gov.tr/>. adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 26.11.2020)
- [29] Türkiye Maarif Vakfı. (2020). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı*. İstanbul: Bayem Ajans.
- [30] Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.